

Bangladéš

Dosud neobjevená krása

Ahoj děti!

Jsem známý fotograf Bob. Jsem už velký - a také trochu tlustý... No prostě dospělák. My fotografové cestujeme po celém světě, spíme v lepších nebo horších hotelích, jíme někdy lepší jídla, někdy jen hospod-

ské blafy. A fotíme zajímavé věci, které se nám líbí. Také fotíme věci, které se budou líbit lidem. Ale někdy musíme fotit i to, co se nám moc nelíbí. Děláme to proto, abychom svými fotografiemi upozornili ostatní, že se někde děje něco nesprávného.

Pozvání do Bangladéše

Když jsem dostal pozvání k cestě do Bangladéše, udělal jsem to, co dělá každý správný fotograf.

Z internetu jsem si nastudoval vše o místech, která mám navštívit. To proto, abych věděl, na co se mám připravit.

Je tam vůbec elektřina, abych mohl používat počítač?

Jak budu dobíjet baterie do foťáku?

Je tam signál, abych v nouzi mohl použít svůj mobil?

Nepřijdu tam o fotografické nádobíčko?

A co tam vlastně budu jíst, když je to nej-

chudší země na světě?

A vůbec: je tam alespoň čistá pitná voda?

Není! Pitná voda se tam musí kupovat. Kdo nemá peníze, musí si vodu čistit přes pískové filtry, nebo riskuje velmi bolestivé nákazy. Tady čtu, že jakés-takés nemocnice jsou jen ve velkých městech.

Kdo si nedá dobrý pozor, hrozí mu nepříjemné průjmy, horečky, bolesti hlavy, ale také třeba žloutenka, malárie, tyfus, vztekлина...

Brrr, jak tam ti lidé vůbec mohou žít?

Nelžu: Řádně vystrašen jsem zařídil vše

potřebné, sehnal také hromadu léků, speciální obuv a ovšem - do batohu dárky pro malé děti, které v těch dalekých krajích chci navštívit.

Plni očekávání nastupujeme do velikého starého ruského letadla společnosti Aeroflot. Kapitán letadla (rusky to zní: *tavárišč komanďír karáblja*) nám popřál příjemný let a opravdu se snažil.

Místní měna se nazývá taka. 100 taka je asi 40 Kč.

Cesta letadlem přes pět časových pásem byla velmi dlouhá, ale díky společnosti dobrých lidí mi moc nevadilo ani čekání na letišti Šeremetěvo v Moskvě, ani 12 hodinové čekání na letišti v indickém Dillí.

Zatímco v Moskvě byla zima -30°C , v Indii bylo teplo $+30^{\circ}\text{C}$. Moje objektivy i já jsme se museli vyrovnat s teplotním rozdílem 60 stupňů. Čekání v různých letištních halách jsem si krátil - jak jinak - fotografováním. Tolik zajímavých lidí! A ty legrační nápisy!

Když jsem pořídil asi třicet záběrů, napadlo mne zeptat se (anglicky) jednoho malého, ale patřičně „důležitého“ úředníka: „*Pane, mohl bych*

si, prosím, vyfotit tuto letištní halu?“
„*Ne! V žádném případě! Zákaz!*“
odvětil mi přísně.

Já na to pokorně: „*Vaše letiště se mi velice líbí a vím, že jako vysoký úředník máte právo mi focení zakázat...*“

Úředník se důležitě rozhlédl a pravitil: „*Tak dobrá, můžete si vyfotit, co chcete...*“

Pozoroval a fotil jsem ty zvláštně oděné lidičky a snažil se porozumět jejich řeči. Měl jsem spoustu volného času. Dva krátké rozhovory v originál bengálštině jsem si musel ihned poznamenat. Sice netuším, co přesně znamenají, ale uznejte sami, že pro naše uši to zní náramně.

Potkají se dva Bengálci:

„*Ha - bališ?*“

„*Ha - jedemitrakar!*“

Kdyby vás v Bangladéši někdo přátelsky pozdravil: „*Dube!*“,

odpovězte mu také přátelsky:

„*Ali dube!*“

Dobrodružství začíná

Start obrovského letadla Spojených arabských emirátů je zážitek. Po tradičním předvedení, jak zapnout pás a nasadit kyslíkovou masku, se všichni začnou modlit. Přistání letadla je provázeno upřímným potleskem, kterým cestující děkují kapitánovi za bezpečný let. Tentokrát to nebyl podsaditý blondatý „komandér karáblja“, ale vysoký, štíhlý a úplně černý Ind.

V Bangladéši jsme přistáli naštěstí až večer, kdy už byla teplota snesitelná. Letištní policie v Dháce si zvědavě prohlíží mou bledou tvář. Já si naopak „nenápadně“ prohlížím chudé turisty, kteří do hlavního města Dháky proudí ze všech stran na jakýsi náboženský svátek. V batůžkách mají zřejmě všechnen svůj majetek a aby se neztratili, na batůžku vlajku Bangladéše.

Náboženství Rozloha

Já jsem křesťan, což je v této zemi vzácnost. Plných 88 % obyvatel Bangladéše jsou **muslimové**, 10 % tvoří **hinduisté** a jen dvě procenta zbývají na ostatní náboženství.

Ke **křesťanství** se zde hlásí jen 260 000 lidí z celkového počtu asi 140 milionů obyvatel.

Když si uvědomíme, že na stejném území, jako je Česká a Slovenská republika s 15 miliony lidí, je v Bangladéši namačkáno **131 250 000 obyvatel**, je jasné, že Bangladéš není jen nejhudší, ale také nejpřelidněnější země na světě.

Vegetace

Asi 15 % území pokrývají pralesy. Jedná se hlavně o tři oblasti: džungli **Madhupur**, přílivový přímořský prales **Sundarban** (mangrové močály a bažiny v deltě Gangy) a tropický dešťový prales v kopcích oblasti **Chittagong**.

*Co vám připomíná státní vlajka **Bangladéšské lidové republiky**? Mně tedy veliké zelené rýžové pole a nad ním vycházející rudé slunce. Moc se mi líbilo čerstvě osázené rýžové pole, nad kterým slunce naopak zapadalo.*

Poloha

Bangladéš najdeme na jihu **Asie** na pobřeží **Bengálského zálivu**.

Většinu území zabírá nížina v soutokové oblasti veletoků **Gangy** a **Brahmaputry**.

Na severovýchodě a jihovýchodě země se povrch zvedá k pohorím v okolních zemích. Podnebí je hodně teplé, vlhké, tropické.

Cestovatelské štěstí mi přálo, takže jsem nezažil žádné tajfuny, ani ničivé povodně, o které zde není žádná nouze. Bujná vegetace (džungle, pralesy, palmy,

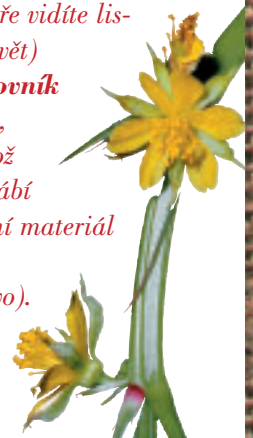
bambus, keře, liány a rýžová pole) se zelená po celý rok - je totiž hojně zalévána častými dešti. Srážkově je tato oblast jednou z nejbohatších na světě.

Obyvatelstvo

Protože je Bangladéš tak chudá, jsou její obyvatelé většinou negramotní (asi 60 %). Stát nemá peníze na budování a provoz škol, učební pomůcky, ani na platy učitelů. Navíc, děti musí celé dny pracovat na rýžových a zeleninových polích a na pastvinách.

*Zdejší často pěstovanou plodinou je **čajovník** (nahore vidíte listy a květ) a **jutovník** (dole), z něhož se vyrábí textilní materiál **juta** (vpravo).*

Džungle

Džungle se svými bambusy a hustými křovinami jsou velmi bujné a zrádné. V madhupurské a sundarbanské džungli se skrývají divocí **tygři**, **lvi** a **krokodýli**.

Ve výše položených oblastech kralují **sloni**, **nosorožci** a **leopardi**. Jsou zde i roztomilí a neškodní malí **gekoni**, se kterými si

Gekon má tak zvláštní nožičky, že mu je docela jedno, jestli se prohání po zemi, po okně, po hladkém bambusu nebo po stropě.

můžete hrát - ale chce to velikou mrštnost, asi jako kdybyste u nás chytali ještěrku.

Gekon nemá oční víčka. Oči si olizuje a čistí růžovým jazyčkem, což vypadá velmi legračně.

Hady doporučuji fotit z uctivé vzdálenosti. Tváří se sice, že se vyhřívá na sluníčku a spí. Ale kdo ví, kdy obědval naposled a jak vlastně dokáže otevřít své zubaté čelisti?

Když jsme v jedné misijní stanici dovádění gekonů s dětmi pozorovali, kluk jménem Sushanto na ně ukázal svou šavlí z bambusu a pravil: „*To jsou válečníci a bojují o nová území!*“ Ale holčička Nana s červenou mašlí řekla: „*Ba ne, to je budoucí tatínek a maminka a takhle si vyznávají lásku!*“

Bangladéšská kuchyně

Bhuna khičuri (4 - 6 osob)

Co potřebujeme:

1/4 hrníčku mung dál (fazolky mungo - nejlépe púlené), 1/4 hrníčku masur dál (červená čočka), 1/4 hrníčku dlouhozrné rýže, 3 - 4 brambory, 1/2 květáku, kmín, 1 čaj. lžička sušeného zázvoru, 1 rajče, 1 - 2 zelené čili, sůl, 1 čaj. lžička cukru.

Postup:

Nasucho opražíme *mung dál*, až lehce zhnědnou. Přidáme 4 hrníčky vody a asi 10 min. povaříme. Přidáme rýži, osolíme a vaříme dalších 15 - 20 min. Krátce před dovařením rýže přidáme *masur dál* a vaříme ještě 5 - 10 min., dokud se voda nevypaří. Červená čočka by se měla mírně rozvařit, aby směs zahustila. Mezitím ve slané vodě krátce povaříme brambory a květák nakrájené na větší kousky. Na pánvi zahřejeme olej, osmahneme nadrobno nakrájené čili, přidáme nakrájenou cibuli, kmín, zázvor a krátce osmažíme. Pak přidáme považené brambory s květákem, nakrájené rajče, osolíme a dochutíme lžičkou cukru. Smažíme na malém plameni a opatrně mícháme. Nakonec obě směsi - rýžovou i zeleninovou - smícháme a *bhuna khičuri* je hotová.

Doba přípravy: 45 - 60 minut

Khír

(6 - 8 osob)

Co potřebujeme:

50 g krátkozrné (kulaté) rýže, 2 l plnotučného mléka, 1/2 lžičky mletého kardamonu, 2 bobkové listy, 100 g hnědého cukru, 1 pytlík vanilkového cukru, 2 lžičce lehce opražených mandlí.

Postup:

Rýži omyjeme a necháme okapat. Ve velkém hrnci přivedeme do varu mléko, přidáme bobkové listy a 15-20 minut vaříme, aby mléko začalo houstnout. Do mléka přidáme rýži a za stálého míchání vaříme asi 15 minut. Poté přidáme cukr a kardamon a vaříme dalších 20-30 minut do zhoustnutí, resp. změknutí rýže. Nakonec přidáme vanilkový cukr a necháme vychladnout. Podáváme ozdobené mandlemi.

Doba přípravy: 60 minut

Zvěřinec

Víte, kolik zvířat - a jaká - jsou schována na obrázku?

Řešení: 15 zvířat - kráva, mýš, osel, kůň, kačna, prasce, veverka, nosorožec, ryba, kocka, zajíc, želva, pes, kohout, slon.

VYDÁVÁ

jako čtrnáctideník během školního roku z pověření českobudějovického biskupství Sdružení sv. Jana Neumannova v Českých Budějovicích ve spolupráci s časopisem Regenbogen, diecéze Gurk-Klagenfurt (Tarviser Strasse 30, A-9020 Klagenfurt),

tisk: Carinthian Klagenfurt,
Česká redakce: P. Adolf Pintíř,
Mgr. Petra Lísková, Kanovnická 10,
370 01 České Budějovice,
tel./fax: 386 359 481,
e-mail: duha@vol.cz
internet: <http://duha.czweb.org>
Distribuce a předplatné:

redakce
DTP: DUHA
ISSN: 1212-8066
Distribuce pro Slovensko:
Rodeny, Vinohradnická 11,
949 01 Nitra,
tel.: 0042187-418383
Evidenční číslo MK ČR E 6588.

Misionáři

Podle novinových zpráv a fotografií jsem byl připraven na ubohé, zbláčené, nemocné, vyhublé, špinavé, smutné a nešťastné děti. Během letu jsem velmi bojoval s otázkami: Mohu se těm dětem podívat do očí? Jak vůbec jejich bídu fotit? Jak jsem se mýlil!

Místní ředitel Papežských misijních děl **P. Abel Rozário** pro nás připravil na každý den nějaké překvapení. Navštívili jsme deset misijních stanic, vzdálených od sebe i několik set kilometrů. Tyto misie mohou existovat jen díky štědrosti a lás-

ce nás, lidí z bohatších zemí. Často stačí jeden či dva misionáři, kněz, řádové sestry. Každý den si v džungli ostrými mačetaми pracně vysekávají trochu víc místa pro rýžová nebo zeleninová pole, která jsou v Bangladéši často jediným zdrojem potravy.

V misijním útulku děti bydlí, učí se, hrají si a pracují.

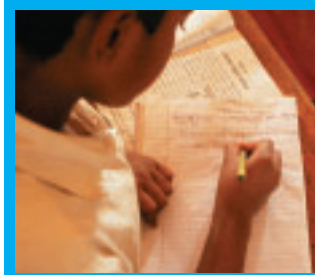

Misionáři vlastními silami - nebo za pomoci místních obyvatel - postaví velmi jednoduchou chýši. Nazývají ji škola, kostel, nemocnice či ubytovna pro sirotky.

Bangladéšské děti, které měly to štěstí a dostaly se do péče našich misionářů, mohou chodit do školy. Dostávají velmi skromné, ale pravidelné jídlo, mají školní oblečení a v bohatších misiích i nejzákladnější lékařskou péči.

Když si odmyslíme každodenní těžkou práci na rýžových polích, velkou bídu, neustálý hlad a velmi prosté podmínky (bez elektřiny, zasklených oken a učebních pomůcek), děti v bangladéšské škole jsou vlastně stejně jako děti u nás.

Ve škole se musí dávat pozor. Misionář nebo řádová sestra hlídají, aby děti nenapovídaly a neopisovaly. Hodně se dbá na úhledné písmo...

Rodina

Všiml jsem si, že děti si učitelů velmi váží. Mnohé z nich totiž nemají vlastní rodinu, nepoznaly maminku ani tatínka. Jejich domovem je misijní komunita, kostel a škola. Všichni společně tvoří jednu velkou

rodinu. Nic si navzájem nezávidí, protože nic nemají. Alespoň jedinou výhodou to má: nemusí nic zamykat, nemají peněženky a nenosí klíče.

Tak schválně: Dokážete vypočítat příklad, který slečna učitelka napsala na načerněnou zeď?

Vodní „sporty“

O přestávkách a mezi prací dovádí v korytech potoků nebo v nesčetných vodních nádržích, které jejich tátové a dědové kopou v jílovité zemi jako zásobárnu pro pravidelná období sucha.

Bez vody by nebyla rýže, bez rýže by nebyl život. Voda je nejen základní podmínkou života, ale také zdrojem radosti a zábavy bangladéšských dětí.

Hračky

Děti si hrají se vším, co najdou - v jejich fantazii se panenkou může stát třeba prázdná plastová láhev...

Oblíbenou hrou kluků je, že bambusovým prutem honí starou ojetou pneumatiku.

Chodit do křesťanské školy je velká čest; však jsou také všechny třídy přeplněné. Ten, kdo školu dokončí, má velkou naději, že se stane úspěšným člověkem, založí velkou rodinu a dokáže pomáhat potřebným...

Voda

Voda, kterou jsem v Bangladéši viděl, byla buď špinavá všudypřítomným jílem a jemným hnědým prachem, nebo zelená díky hojným sinicím, kterých se u nás všichni bojíme. Tyto zelené řasy však místním domorodcům vůbec nevadí, protože jsou na ně zvyklí od narození. O to víc mě překvapilo, jak krásně zdravou pleť všichni mají.

Všechny děti, kterým se naši misionáři věnují, umí velmi dobře plavat. Kluci mi ochotně předvádějí, jak umí skákat salta bez rozběhu.

Lidé se často a rádi usmívají a z jejich tmavě opálených obličejů září krásně zdravé zuby. Není divu. Cukr, bonbóny, čokoláda a sladká limonáda tam jsou opravdu velkou vzácností.

Technika

Některé děti u nás se možná trumfují, které má chytřejší mobil, rychlejší internet a víc televizních programů ve svém vlastním pokojíčku.

V Bangladéši je to jednoduché: signál je jen ve větších městech, kde bydlí bohatší lidé,

co vlastní mobil. Neobvykle pomalý internet je výsadou těch, kdo mají počítač (který by u nás patřil spíše do muzea). A vlastní pokojíček s televizí a videohrami? Jeden dětský pokoj jsem pro vás vyfotil. Je z bambusu a plechu, tudíž velmi vzdušný. Však se do něj musí vejít čtyřicet i více dětí.

Takové přístřešky staví misionáři pro opuštěné děti, kterých se ujímají.

Jaké jsou zdejší děti?

Abych byl opravdu upřímný, měl bych se k něčemu přiznat: několik malých dětí se kvůli mě rozplakalo. Jak mne spatřily, utíkaly za řádovou sestrou, kterou mají místo maminky. Bylo mi to líto, ale sestry mi to hned vysvětlily. To je tak: u nás se děti straší bubákem nebo čertem, který bývá černý. Jenže v Bangladéši, kde jsou všichni skoro černí a mají černé vlasy, by se našeho bubáka asi nikdo nebál. Některé děti ještě nikdy neviděly bílého člověka. Když tedy uviděly nezvykle oblečeného velkého bílého muže se světlými vlasy, vyděsily se. Naštěstí jsou bangladéšské děti zvědavé jako děti na celém světě. Chvilí mne z uctivé vzdálenosti pozorovaly, pak se malá Sumiko odvážila blíž a dokonce mne chytla za ruku.

Musím říci, že jsem nikde neviděl děti rozzlobené, trucující, uražené nebo dokonce nafoukané. Všechny děti, které jsem v křesťanských misiích potkal, se na mne zubily; hned si chtěly povídat, předváděly, jaké už umí tanečky a jak zpívají.

Všechny děti napjatě sledovaly, co bude. No, co by bylo? Doma přece mám dvě takové holčičky. Než se vzpamatovala, chytl jsem ji za ruce a roztočil se s ní (doma tomu říkáme kolotoč). Sumiko

výskala nadšením. Když jsem ji postavil na zem, nechtěla se pustit. Ale už tu byly další děti a každé chtělo kolotoč! Myslím, že od té doby mám ruce o kousínek delší...

Málem jsem vám zapomněl říci, že každý z nás může trpícím dětem v Bangladéši pomoci. Určitě modlitbou a kdo chce, může našetřit a po domluvě s dospělými do naší misijní kanceláře zaslat i finanční dary. Děti v dětských domovech a sirotčincích potřebují zajistit zdravotní péči a léky, oblečení, jídlo, ubytování a školní pomůcky. Viděl jsem to na vlastní oči a moc to potřebují. Na svých misijních cestách jsem zažil a vyfotil ještě mnoho jiných krásných chvil. Chtěl bych vám o nich vyprávět v některém z dalších pokračování. Chcete?

Váš fotograf Bob

PMDD, 543 51 Špindlerův Mlýn 33
tel. 499 433 058, GSM brána 604 838 882
www.misijnidila.cz, info@misijnidila.cz